

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۰/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی عوامل اجتماعی موثر بر گسترش کار خیابانی کودکان در شهر شیراز در سال

۱۴۰۰

اکرامت اله روئین تن

۱- کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه پیام نور واحد بین الملل عسلویه

چکیده

چالش حل مشکل فقر کودکان و حل مشکلات بچه های خیابانی مقوله ایی است که با همکاری همه جانبه ی ادارات دولتی و غیردولتی بین المللی و همکاری شدید و مشترک با فعالان حقوق کودک حل فصل خواهد شد. این کودکان اکثرا بخاطر مشکلات اقتصادی، عدم تامین مالی خانواده و بخاطر امرار معاش، تامین هزینه های درسی خود و یا خواهر و برادر خود مجبور به انجام کارهای خیابانی و گاه غیرقانونی می شوند.

بچه های خیابانی بیشتر از کودکان دیگر در معرض تجاوزهای جنسی و بیماری ها و خشونت های جنسی قرار می گیرند. در ایران تعداد زیادی انجمن و سازمان غیردولتی فعال در زمینه ی حمایت از کودکان وجود دارد که از جمله مهمترین موسسه ی غیردولتی کودکان و زنان انجمن شورای نویسندگی برای کودکان و نوجوانان، موسسه آموزش کودکان... می توان اشاره نمود.

از نظر کارشناسان امور اجتماعی و اقتصادی، پدیده کار کودکان، علت های عمده و زیربنایی دارد که از آن جمله می توان به فقر اقتصادی، فقر فرهنگی، عدم تعادل اقتصادی، توزیع ناعادلانه درآمد و اختلاف طبقاتی بسیار در جامعه، عدم دستیابی افراد به کار و شغل مطلوب در شرایط رونق اقتصادی، مهاجرت وسیع روستاییان به شهرها، قوانین و مقررات ناکافی برای پیشگیری سوء استفاده از کودکان و یا مقابله با آن و فقدان آموزش و آگاهی عمومی اشاره نمود.

کلیدواژگان: عوامل اجتماعی، کار خیابانی، کودکان، شیراز

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

کودکان کار به کودک زیر ۱۸ سال را شامل می شود که در خیابان یا کارگاه ها کار می کنند و بعضا نسبت به خانواده نیز احساس تعلق دارند. در حال حاضر ۲۵۲ میلیون کودک کمتر از ۱۸ سال در سراسر دنیا کار می کنند و همچنین ۷ میلیون و ۹۰۰ هزار کودک نیز به بردگی گرفته شده یا به کار قاچاق اشتغال دارند.

در ایران: بر مبنای اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه ریزی در سه سال، ۴۲۰ هزار کودک ۱۰ تا ۱۴ ساله کار فصلی می کنند و بیش از ۷۰۰ هزار کودک رسماً کار می کنند. بر اساس آمار، در دنیا ۳۵۲ میلیون کودک و نوجوان در سنین ۵ تا ۱۷ سال کار می کنند. بنا بر آمارهای رسمی، ۵۸ درصد از کودکان کار خیابانی از خدمات حمایتی و اجتماعی نهادهای دولتی و غیردولتی برخوردارند و بر اساس بررسیهایی که در سال ۸۲ در منطقه شوش از کودکان خیابانی و کار صورت گرفته، ۶۰ درصد از این کودکان بر اثر از هم گسیختگی خانواده ها مجبور به کار در خیابان شده اند. این آمارهای غیر رسمی میگویند که ۳۶ درصد کودکان این منطقه سیگار مصرف می کنند در حالی که آمارهای رسمی، کودکان معتاد به مواد مخدر را تنها ۲ درصد عنوان میکنند، گفته می شود که طبق آخرین آمار، در خصوص کودکان خیابانی و کار، تعداد آنها بین ۲۰۰ هزار تا یک میلیون کودک تخمین زده میشود. طبق گزارش یونسف، شصت هزار کودک خیابان در ایران به موجب گزارش دولت ایران وجود دارد و در ایران چندین مرکز امن برای این کودکان افتتاح شده است. خانه سبز، خانه شوشو، خانه ریحانه که برای یاری رساندن به این کودکان ایجاد شده اند با صرف بودجه های میلیاردی در هر سال توفیق چندانی نداشته اند. (انجمن کار خیابانی کودکان، ۱۳۸۹ ص).

کار را به لحاظ جامعه شناختی تعریف گردد، نظریه های در مورد کار خیابانی آورده شود.

سوالات پژوهش

آیا حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است؟

آیا کودکانی که در خانواده های مبتلا به اعتیاد زندگی میکنند بیشتر کار خیابانی میکنند؟

آیا سطح تحصیلات والدین در کار خیابانی کودکان تاثیر دارد؟

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ضرورت پژوهش

از مجموع ۲ میلیون کارگاه سطح استان تهران، تنها کارفرمایان ۵۰۰ هزار کارگاه حق بیمه می‌پردازند. خود این اظهار نظر نشان می‌دهد ۱/۵ میلیون کارگاه فقط در سطح استان تهران وجود دارند که وزارت کار نظارت و کنترلی بر آنها ندارند بنابراین بیشتر کودکان و نوجوانان کارگزیر پوشش هیچ بیمه‌ای نیستند. ضمن اینکه در ایران به دلیل غیرقانونی بودن کار کودکان و نیز اشتغال آنها در کارگاه‌ها که جزو مشاغل تعریف شده به حساب نمی‌آیند، این مساله به صورت پنهان وجود دارد. متأسفانه با وجود تعهد به میثاق‌های بین‌المللی، هنوز نهادی که حمایت از کودکان را به عهده گیرد در کشور فعالیت نمی‌کند. در صورتی که نتوان از این کودکان حمایت‌های همه‌جانبه کرد بسیاری از آنان در آینده نه چندان دور در صف مجرمان جامعه یا به عبارتی در صف باجگیران قرار می‌گیرند و بهتر است هزینه‌ای که در آینده برای مقابله با جرم در نظر گرفته می‌شود، امروز برای باسواد شدن و دیگر حمایت‌های اجتماعی کودکان یاد شده صرف شود. حال باتوجه به توصیفات فوق اهمیت دارد تا در یک جامعه از گسترش و ترویج کار خیابانی جلوگیری به عمل آمده و همچنین کودکان را در جهت تحصیلات بیشتر و سرگرمی‌های مفید یا آموزش تخصص و فنونی که بتواند در آینده شغل مناسبی بدست آورد سوق داد. منبع ذکر شود

اهداف کلی

۱- بررسی عوامل اجتماعی موثر بر گسترش کار خیابانی کودکان در شهر شیراز

اهداف جزئی

۱- بررسی تاثیر حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان

۲- بررسی تاثیر اعتیاد والدین در گسترش کار خیابانی کودکان

۳- بررسی تاثیر سطح تحصیلات والدین در کار خیابانی کودکان

فرضیه های تحقیق

۱- حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است.

۲- کودکانی که در خانواده های مبتلا به اعتیاد زندگی می کنند بیشتر کار خیابانی میکنند.

۳- سطح تحصیلات والدین در کار خیابانی کودکان تاثیر دارد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

پدیده کودکان کودکان خیابانی یکی از مشکلات آسیب زای اجتماعی است که از دیرباز در سراسر جهان وجود داشته و در سال های اخیر به دلایل گوناگون در کشور ما نیز افزایش یافته است. در کشور ما نیز این پدیده با ویژگی های دو گانه اش، دیرپایی، گستردگی و ضرورت توجه به آن مطرح گردید. لذا این مقاله بر اساس پژوهشی در ارتباط با وضعیت کودکان خیابانی در شهر تهران انجام شده است. اسم مقاله آورده شود توسط چه کس نوشته شده و در چه سالی

این پژوهش با استفاده از پرسش نامه محقق ساخته و مصاحبه با کودکان و خانواده های آنان و نظر خواهی از صاحب نظران و کارشناسان از طریق روشن دلفی انجام گرفته است.

۱. کودکان خیابانی چه کسانی هستند؟

کودکان خیابانی طیف گسترده ای را با شرایط متفاوت تشکیل می دهند که تعریف مشخص آنها اولین چالش در برابر ماست. براساس تعاریف سازمان های بین المللی (سازمان بهداشت جهانی یونیسف وژانس بین المللی کودکان خیابانی) کودکان خیابانی را می توان بر اساس وضعیت زندگی آنها به چهار گروه تقسیم کرد:

- کودکان بی خانمان که خانه و خانواده ندارند و در خیابان زندگی می کنند. این کودکان را اصطلاحاً کاتن می گویند.
- کودکانی که دارای خانه و خانواده هستند و به دلایلی مختلف از خانواده خود جدا شده اند و تنها به صورت گروه های کوچک و گاه زیر پوشش باند های مربوط زندگی می کنند.
- کودکانی که قبلاً بی خانمان بوده اند اما در حال حاضر در سر پناه ها و مراکز حمایتی نگهداری می شود.
- کودکانی که دارای خانواده هستند و با خانواده خود زندگی می کنند. اما به دلایل مختلف و عمدتاً فقر خود را در خیابان می گذارند. این گروه از کودکان به دو دسته تقسیم می شوند.

۱. گروهی از آنان در خیابان به کارهای مختلف می پردازند (فرش گل، روزنامه، آدامس، زباله گردی، واکس زنی و...)

این گروه کودکان کار و خیابان را تشکیل می دهند.

۲. گروه دیگر به تنهایی یا همراه پدر و مادر خود به گدایی مشغولند و برخی از آنها در سنین بسیار کم به عنوان ابزار برای تکدی گری مورد سوء استفاده قرار می گیرد.

براساس پژوهش انجام شده بیشترین گروه کودکان خیابانی در تهران کودکانی هستند که در خانه و خانواده خود زندگی می کنند (۸۳ درصد). بیشتر این کودکان به علت فقر به کار و گدایی مشغولند (۷۸ درصد کار و ۲۱ درصد گدایی). در درجه دوم

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کودکانی قرار دارند اما به دلایل مختلف از آنها جدا شده و تنها با جمع زندگی می کنند. (۱۱ درصد) بیشتر این کودکان نیز به کار در خیابان مشغولند.

۲. چرا توجه به کودکان خیابانی ضروری است؟

دومین چالش ضرورت توجه به کودکان خیابانی است که در کشور ما مدتی مورد انکار بوده و اینک به عنوان یک واقعیت پذیرفته شده است. کودکان خیابانی پدیده ای رشد یابنده در جهان و در کشور ماست. بر اساس امارهای موجود حدود صد میلیون کودک خیابانی در جهان وجود دارد. در کشور ما امار دقیقی از کودکان خیابانی در دست نیست. امارهای رسمی تعداد این کودکان را حدود بیست هزار نفر اعلام کرده است. بهزیستی امار کودکان خیابانی جمع اوری شده در سال ۸۲ را تعداد ۳۰۱۸۸ نفر اعلام کرده است. با توجه به امارهای زیر تعداد کودکان کار و خیابان بسیار فراتر از امار اعلام شده رسمی می باشد.

در سال ۱۳۸۲ بنا به اظهار وزیر آموزش و پرورش ۳۵۰۰۰۰ دانش آموز ترک تحصیل کرده و تعداد ۱۵۰۰۰۰ نفر فرصت ثبت نام پیدا نکرده و از تحصیل بازمانده اند. بدون تردید تعداد زیادی از این افراد کودکان کار و خیابان را تشکیل می دهند. براساس اظهارات مسئولان رسمی دوازده میلیون نفر در فقر مطلق به سر می برند. طبیعتاً تعدادی از این افراد کودکانی هستند که به کودکان کار و خیابان می پیوندند. با توجه به این امارها پدیده کودکان کار و خیابان در جامعه ما رو به توجه کافی دارند.

کودکان آسیب پذیرند و قادر به دفاع از خود نیستند و نیاز به حمایت و کمک بزرگسالان دارند کودکان خیابانی به علت شرایط خاص زندگی خود آسیب پذیری بیشتری دارند.

آثار زیانبار این آسیب ها تنها به دوران کودکی منحصر نمی شود و تا بزرگسالی نیز ادامه می یابد و جامعه را از وجود انسانهای کار آمد و شایسته محروم می سازد.

کودکی دوران حساس رشد و پرورش انسان است و توجه به این سالهای مهم و فراهم ساختن امکانات مناسب به منظور ایجاد زندگی بهتر برای کودکان از وظایف اساسی ماست. طبیعتاً چنین کودکانی امکان رشد و پیشرفت خود و جامعه را بیشتر فراهم می سازند.

پژوهش انجام شده در مورد پیامدهای زیان بار پدیده کودکان خیابانی نشان میدهد که این کودکان در تمام جنبه های اساسی رشد (رشد جسمی حرکتی عاطفی روانی اجتماعی و ذهنی) دارای مشکلاتی میباشد. از نظر رشد جسمی حرکتی بین ۶۰ تا ۸۴ درصد کودکان خیابانی با مشکلاتی مانند کم خونی کاهش قد و وزن بیمارهای مربوط به دهان چشم قلب گوارشی پوست

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

وسوء تغذیه روبرو هستند. از نظر رشد ذهنی بین ۱۷ تا ۵۶ درصد آنان دارای مشکلاتی مانند بیسوادی مشکلات گفتاری کمبود توجه و تمرکز مشکلات یادگیری و کمبود شناخت محیط پیرامون خود هستند. از نظر رشد عاطفی هیجانی بین ۴۰ تا ۸۹ درصد آنان از مشکلاتی مانند احساس کم ارزشی بیقراری و نارامی انتقام جویی بدبینی افسردگی ترس و ناامنی بحران هویت واضطراب رنج می برند. از نظر رشد اجتماعی بین ۳۷ تا ۸۰ درصد آنان مشکلاتی مانند پرخاشگری خشونت ناسازگاری سرقت سوء استفاده جنسی تخریب تمایل به بزهکاری اعتیاد و خرید و فروش مواد مخدر و مشکل در برقراری ارتباط مناسب با دیگران را دارا هستند.

۳. چه عواملی در ایجاد پدیده کودکان خیابانی موثر است؟

اصولا در ایجاد مشکلات اجتماعی به علت پیچیدگی آنها یک عامل موثر نیست بلکه مجموعه ای از عوامل به درجات گوناگون تاثیر گذار است. به طور کلی چهار عامل در ایجاد مسائل اجتماعی موثر است.

- عوامل اقتصادی مانند فقر بی عدالتی بیکاری فاصله طبقاتی زیاد در جامعه توزیع ناعادلانه ثروت و
- عوامل فرهنگی و اجتماعی از جمله ترکیب ساختار و ازدیاد جمعیت مهاجرت جنگ تغییر ارزش های اجتماعی و فرهنگی فاصله بین نسل ها و تضاد های اجتماعی و نارسایی و کمبود قوانین حمایتی از کودکان وجود نگرش ها و باورهای نادرست و تبعیض امیز از جمله نگرش به کودک به عنوان منبع درآمد خشونت با کودکان نبود سامان های اکثریت کودکان خیابانی برای کسب در آمد و کمک به خیابان می یابند. تاثیر فقر در پیدایش این پدیده نکته مهمی است که در انتخاب راهکارهای مناسب برای کاهش این پدیده باید مورد توجه قرار گیرد.

۴. چه اقداماتی در ارتباط با کودکان خیابانی در کشور ما انجام شده است؟

این اقدامات را که از جمله چالش های موجود در این زمینه است میتوان در سه سطح مورد بررسی قرارداد

الف. اقدامات انجام شده توسط سازمانهای دولتی: این اقدامات از سال ۷۷ توسط سازمان بهزیستی با همکاری شهرداری وزارت کشور و سازمان مدیریت به شرح زیر انجام شده است.

- تشکیل ستاد ساماندهی کودکان خیابانی
- جمع آوری کودکان خیابانی در تهران
- برگزاری همایش هایی در ارتباط با کودکان خیابانی
- ایجاد ارتباط با سازمان های غیردولتی و بین المللی (یونیسف) و برنامه های مشترک با آنها

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ب. اقدامات انجام شده توسط سازمانهای غیردولتی:

- ایجاد مراکز باز برای آموزش کودکان خیابانی و ارتباط با خانوادهایان در تهران
- انجام پژوهش هایی در ارتباط با کودکان خیابانی

ج. اقدامات انجام شده توسط یونیسف:

- برگزاری کارگاه های آموزشی در ارتباط با کودکان خیابانی
- انجام یک پژوهش درمورد کودکان خیابانی
- ارتباط با سازمانهای دولتی و اجرای طرح های مشترک با آنها
- حمایت های مالی و فنی از اقدامات سازمانهای دولتی از جمله فراهم کردن امکانات سفرهای مطالعاتی بع منظور استفاده از تجربیات سایر کشورها در این زمینه
- ارتباطو همکاری با سازمانهای غیر دولتی

۵. چه راهکارهایی برای کاهش پدیده کودکان خیابانی وجود دارد؟

ارائه راهکارها یکی از چالشهای مهم در ارتباط با کودکان خیابانی است. پیش از بیان راهکارها لازم است به نکات زیر توجه شود:

تاکید بر امر پیشگیری به منظور جلوگیری از باز تولید کودکان کاروخیابان.

توجه به عوامل ایجاد کننده پدیده کودکان خیابانی و اولویت های آن واتخاذ راهکارهای مرتبط با آن.

کاهش تمرکز بر کلان شهرها وتوجه به شهرها وروستاها به عنوان منابع باز تولید این کودکان. تاکید بر توجه به شرایط موجود در جامعه ما پدیده کودکان کار و خیابان را نمیتوان کاملا از بین برد بلکه میتوان آن را کاهش داد و کاهش آن نیز به صورت ضربتی و با اجرای چند طرح بلکه به شکل یک جریان و فرایند در قالب راهکارهای بلند مدت میان مدت و کوتاه مدت عملی خواهد بود. با توجه به این نکات بر اساس پژوهش انجام شده راهکارهای زیر در سه سطح (کلان میانی خرد) و در سه بعد زمانی (بلند مدت میان مدت و کوتاه مدت) ارائه می شود: راهکارهای بلند مدت در سطح کلان شامل فقرزدایی تامین رفاه و عدالت اجتماعی کاهش تبعیض طبقاتی با توجه به موثر عامل فقر در ایجاد پدیده کودکان خیابانیتوجه به آموزش همگانی به ویژه والدین به منظور تغییر نگرش های نامطلوب نسبت به

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کودکان و بازسازی فرهنگی جامعه به ویژه اعتیاد و بزهکاری تاکید کاهش مشکلات اجتماعی از جمله افزایش جمعیت مهاجرت بیماری روانی و...

بهدی است تحقق این روش ها نیاز به برنامه ریزی در سطح کلان جامعه دارد مستلزم تغییراتی در ساختارهای اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جامعه است.

راهکارهای میان مدت کوتاه مدت در سطح سازمانهای دولتی و غیردولتی مرتبط با کودکان شامل موارد زیر:

تدوین قوانین حمایتی و بازنگری در برخی از آنها در ارتباط با کودکان کار و خیابان نظارت بر اجرای دقیق قوانین موجود در مورد کودکان از جمله قانون کار پیمان نامه حقوق کودک قانون حمایت از کودکان ونوجوانان و مقاله نامه ۱۸۲ سازمان بین المللی کار که همه آنها به تصویب رسیده است.

ایجاد شبکه یا نظام یکپارچه حمایت از این کودکان به منظور هماهنگی بین سازمانهای دولتی و غیردولتی مرتبط جلوگیری از دوباره کاری و ارائه خدمات مناسب به کودکان

• جلوگیری از بدترین اشکال کار کودک در خیابان و سایر اماکن با توجه به پذیرش مقاله ۱۳۲ سازمان بین المللی

کار و نیز قانون کار ایران ساعات طولانی کار در خیابان انواع سوءاستفاده از کودکان کارهایی مانند زباله گردی و... مغایر با این مقاله نامه و قوانین مربوط به کار کودکان است.

کودک کار خیابانی

کودکان خیابانی به افراد زیر ۱۸ سال (اعم از دختر و پسر) اطلاق می گردد که در شهرهای بزرگ برای ادامه بقا خود مجبور به کار یا زندگی در خیابان هستند". «کودک خیابانی» اصطلاحی است که اغلب هم برای توصیف «کودکان کار» و هم کودکان بی خانمانی که در خیابان زندگی می کنند و می خوابند و اغلب هیچ تماسی با خانواده شان ندارند اطلاق می شود.

سازمان بهداشت جهانی و یونسف در اواسط دهه ۱۹۹۰ تعداد آن ها را ۱۰۰ میلیون نفر تخمین زده اند. همچنین در جهان حدود ۲۵۰ میلیون کودک کار بین سنین ۵ تا ۱۴ سال وجود دارد. در ایران آمارهای مختلف و ضد و نقیضی در مورد کودکان خیابانی اعلام می شود. افراد مختلف تعداد آن ها را از ۲۰ هزار نفر تا ۲ میلیون نفر برآورد کرده اند. فقر، ازهم پاشیدگی خانواده، سوء مصرف مواد و الکل توسط والدین، کودک آزاری، نیاز به درآمد کار کودک، طرد کردن کودک، قحطی و بلایای طبیعی، مهاجرت و به عنوان علل خیابانی شدن کودکان مطرح شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در قوانین ایران طبق ماده ۷۹ قانون کار، به کارگماردن افراد کمتر از ۱۵ سال تمام (پسر و دختر) ممنوع است. در حال حاضر اختصاصی ترین مصوبه در خصوص کودکان خیابانی «آیین نامه سامان دهی کودکان خیابانی» است که به شماره ۲۲۷۱۷/۳۲۳۸۶ ه مورخه ۱۳۸۴/۰۵/۰۴ در هیأت دولت تصویب و جهت اجرا ابلاغ شده است. این آیین نامه سازمان بهزیستی کشور را موظف کرده است که با همکاری نهادهای دیگر نسبت به شناسایی، جذب، پذیرش و توانمندسازی کودکان خیابانی در کلیه مراکز استان ها جهت حضور کوتاه مدت، میان مدت و درازمدت کودکان خیابانی در مراکز اقامت در سه سطح اقدام کند. پدیده کودکان خیابانی، پدیده ای جهانی و هشداردهنده است. تقریباً هیچ شهر و کشوری در دنیا نیست که کودک خیابانی نداشته باشد. این مشکل، هم معضل کشورهای پیشرفته است و هم کشورهای در حال رشد. اما امروزه در کشورهای فقیر آمریکای لاتین، آسیا و آفریقا شیوع بیشتری دارد. فقر، ازهم پاشیدگی خانوادگی، بیماری و فوت والدین، کودک آزاری و مسامحه کاری یا ترک کردن خانواده و عدم رشد اجتماعی عوامل رایجی برای زندگی کودک در خیابان هستند.

تعاریف

تعریف روشنی از کودکان خیابانی وجود ندارد. مثلاً نمی توان گفت همه کودکانی که در خیابان هستند، بی خانمان هستند. اکثریت عمده آن ها یعنی بیش از سه چهارم تا ۹۰ درصد از این کودکان در کشورهای مختلف در حال رشد، در خیابان کار می کنند؛ اما در خانه زندگی می کنند و نان آور خانه هستند. «کودکان خیابانی» اصطلاحی است که اغلب هم برای توصیف «کودکان کار» و هم کودکان بی خانمانی که در خیابان زندگی می کنند و می خوانند و اغلب هیچ تماسی با خانواده شان ندارند، اطلاق می شود. گروه دوم در معرض بیشترین خطرات هستند. به قتل رسیدن، کودک آزاری های مکرر و برخوردهای بی رحمانه غیرانسانی با این کودکان که سنشان بین ۵ تا ۱۸ سال است، امری رایج است. آنان گاهی برای زنده ماندن به دزدی و فحشاء دست می زنند. این کودکان آسیب پذیری زیادی درمقابل بیماری های مقاربتی مانند ایدز دارند. [در کشورهای دیگر] تخمین زده می شود که ۹۰ درصد از آنان معتاد به مواد استنشاقی مانند چسب کفش و تینر رنگ هستند که باعث آسیب به کلیه و صدمات جبران ناپذیر مغزی و در برخی موارد مرگ می شود.

تعریف سازمان ملل متحد از کودکان خیابانی

پسر یا دختری که خیابان (و همچنین ساختمان ها و زمین های متروکه)، خانه و محل زندگی او شده است و تحت حمایت و نظارت کافی بزرگسالان مسؤول قرار ندارد

سازمان بهزیستی کشور، کودکان خیابانی را این گونه تعریف می کند:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کودکان خیابانی به افراد زیر ۱۸ سال (اعم از دختر و پسر) اطلاق می گردد که در شهرهای بزرگ برای ادامه بقا خود مجبور به کار یا زندگی در خیابان هستند".

آمارها

تقریباً غیرممکن بتوان تعداد کودکان خیابانی را تخمین زد، هرچند که سازمان بهداشت جهانی و یونیسف در اواسط دهه ۱۹۹۰ تعداد آن ها را ۱۰۰ میلیون نفر تخمین زده اند. همچنان که جمعیت دنیا رشد می کند پدیده اجتماعی کودکان خیابانی افزایش می یابد. در همه کشورهای جهان آمار کودکان خیابانی پسر بیش از دختران است. بر طبق مطالعه ای که در کشورهای افریقایی انجام شده در زیمبابوه ۹۵ درصد، در آنگولا ۸۴ درصد، در اتیوپی ۸۴ درصد، در زامبیا ۷۰ درصد و در سودان تقریباً ۱۰۰ درصد کودکان خیابانی مورد مطالعه مذکر بوده اند.

تحقیقات در مورد کودکان خیابانی ایران

دلایل زیادی برای کار و زندگی کودکان در خیابان وجود دارد. برخی از این علل عبارتند از: فقر، ازهم پاشیدگی خانواده، سوء مصرف مواد و الکل توسط والدین، کودک آزاری، نیاز به درآمد کار کودک، طرد کردن کودک، قحطی و بلایای طبیعی، از دست دادن والدین به سبب حوادث و بیماری و ایدز، مهاجرت و....

در سال ۱۳۷۷ مطالعه ای توسط یونیسف بر روی کودکان خیابانی تهران صورت گرفته است. بر اساس این پژوهش، مهاجرت، تعداد زیاد افراد خانواده، ازهم پاشیدگی خانواده، آزارهای جسمی و روانی در خانواده، بی سوادی والدین و فقدان مهارت های حرفه ای والدین از فاکتورهای مرتبط با حضور کودکان در خیابان ها است. بر اساس این مطالعه ۶۰ درصد بچه های خیابان از مهاجرینی هستند که خود دو گروه را تشکیل می دهند. مهاجرین از شهرستان به تهران و مهاجرین خارج از کشور به ایران (عراقی ها و افغانی ها). بقیه بچه های خیابان به علت فقر خانوادگی در خیابان ها مشغول به کار هستند و گروهی دیگر به دلیل شرایط نابهنجار خانوادگی و اختلافات شدید از خانواده فرار کرده اند و چون جایی برای خواب ندارند، به پارک ها و میادین، خانه های متروک و زیر پل ها پناه می برند.

بر طبق نتایج پژوهشی که دکتر سید حسن حسینی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۱ با همکاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی بر روی وضعیت کودکان خیابانی در ایران و سایر کشورها و راهکارهای اجرایی و مداخله گرانه انجام داده است، ۹۵ درصد کودکان خیابانی از جنس پسر هستند و ۹۰ درصد کودکان خیابانی با پدر و مادر زندگی می کنند که در اکثر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

موارد، والدین آن ها بی سوادند و تعداد اعضای خانواده شان از ۵ تا ۱۰ نفر متغیر بوده و میانگین آن ۸ نفر است. ۸۰ درصد خانواده آن ها مهاجر هستند که ۴۴ درصد از روستاها و شهرهای دیگر و ۳۶ درصد مهاجران افغانی هستند. ۸۰ درصد این کودکان دچار کاهش قد، ۸۶ درصد کاهش وزن، ۷۷ درصد بیماری های دهان و دندان، ۷۳ درصد بیماری های چشم، ۶۱ درصد بیماری های دستگاه تنفسی، ۶۴ درصد بیماری های قلبی، ۶۰ درصد بیماری های گوش و حلق و بینی، ۸۲ درصد بیماری های پوست و ۶۰ درصد دارای بیماری های دستگاه گوارشی هستند. وی با بیان این که ۵۶ درصد این کودکان بی سواد هستند، اظهار داشت: ۳۲ درصد دچار مشکل کمبود حافظه، ۳۰ درصد مشکلات یادگیری، ۶۱ درصد کمبود خفیف ذهنی، ۲۱ درصد کمبود کنجکاو، ۶۴ درصد کمبود شناخت محیط و ۶۱ درصد دارای مشکلات گفتاری هستند.

فعالیت های جهانی برای کودکان خیابانی

آموزش خیابانی روش بسیار مؤثری برای حمایت از بچه های خیابانی به شمار می رود؛ زیرا این کار در محل زندگی آن ها انجام می گیرد. آموزش خیابانی می تواند دربرگیرنده اشکال متعددی از فعالیت ها باشد. مثلا راهنمایی در مورد آثار زیانبار مواد مخدر یا در مورد پیشگیری از بیماری های مقاربتی، ارتقای سواد و آموزش مهارت های زندگی.

سازمان بهداشت جهانی برای بهبود وضعیت بهداشت کودکان خیابانی پروژه ای را در مورد مصرف مواد روان گردان در بین کودکان خیابانی تهیه کرده است. در ابتدا این پروژه در هفت کشور انجام شد و یک مجموعه آموزشی پیش نویس تهیه شد. بین سال های ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۷ این پروژه توسط ۷۰ نفر از متخصصین، مربیان خیابانی، افراد داوطلب و دیگران آموزش داده شد. این مجموعه آموزشی از دو قسمت تشکیل شده است: قسمت اول شامل بخش های آموزشی در مورد مصرف مواد، بهداشت جنسی، ایدز و بیماری های مقاربتی است. قسمت دوم نکات آموزشی نامیده می شود. که نظراتی در مورد نحوه آموزش ارائه می کند و در برگیرنده اطلاعاتی در مورد موضوعات خاص است.

هندوستان از جمله کشورهایی است که به شدت به موضوع کودکان خیابانی درگیر است. از این رو سازمان ها و نهادهای متعددی در این حوزه فعالیت می کنند که مهم ترین آن ها سازمان مراقب کودکان شاغل (CWC) می باشد. معتقد است که مشکل کودکان شاغل را می توان در چارچوب شرایط موجود نیز رفع نمود. سازمان مراقب کودکان شاغل از سال ۱۹۸۰ در زمینه کار کودک فعالیت داشته است. خط تلفن ۴ رقمی ۱۰۹۸ نیز خدمات اضطراری برای کودکان نیازمند مراقبت و حمایت در نقاط مختلف کشور هندوستان فراهم می آورد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در اکثر کشورهای جهان برای برخی از کودکان خیابانی که بی خانمان هستند از طرف دولت ها یا سازمان های غیردولتی و سازمان های بین المللی سرپناه هایی احداث شده است. یکی از این پناهگاه ها، دُن بسکو (Don Bosco) است که در کشورهای مختلف جهان از جمله هند فعال است. سرپناه "دن بسکو" در هندوستان، یک مرکز شبانه روزی است که در نزدیکی یکی از ایستگاه های راه آهن بمبئی قرار دارد و کودکان به راحتی می توانند وارد آن شوند. ۷۰ نفر از این کودکان و نوجوانان به خواست خود به مدرسه می روند. پس از رسیدن به سن ۱۴ سالگی، با توجه به استعداد و علاقه نوجوانان به آن ها مهارت های مختلفی آموخته می شود (نجاری، مکانیکی، کار با کامپیوتر و غیره). در ساعات پس از مدرسه و یا کار روزمره، بچه ها می توانند به تفریحات سالم، فعالیت های هنری و یا کاردستی بپردازند. یکی از خصوصیات مهم سرپناه "دن بسکو"، مشارکت خود کودکان و نوجوانان در اداره امور سرپناه (از جمله خرید، نظافت و طبخ غذا) است. خدمات دیگری که "دن بسکو" ارائه می نماید، عبارتند از: تماس با کودکان در خیابان ها، آموزش در خیابان، بازپروری کودکان معتاد، اطلاع رسانی در مورد بیماری ایدز و آموزش مددکاری به نوجوانان بزرگتر سر پناه.

اولین کوشش ها برای مبارزه با کار کودک در فیلیپین عمدتاً محدود به وضع قوانین می باشد. اکنون به موجب قانون کار کودکان زیر ۱۵ سال در خارج از خانه و نیز کارهای خطرناک برای کودکان زیر ۱۸ سال ممنوع است و از کودکانی که به طور قانونی کار می کنند، حمایت می شود. رویکرد فیلیپین با کار کودک به روشنی نشان می دهد که ریشه های آن در افکار و اقدامات جامعه مدنی است و نه دولت و اهداف آن بر نیازهای مشخص کودکان تمرکز دارد. این نقطه نظر، کار کودک را فقط آن کاری می داند که کودک را در معرض خطر قرار می دهد. در نتیجه به طور طبیعی دست به اقداماتی می زند تا کودکان را در مقابل خطرات ناشی از کار حمایت نماید، بدون آن که لزوماً آن ها را از هر گونه کاری بر حذر دارد.

تاریخچه ساماندهی کودکان خیابانی در ایران

در بهمن ماه سال ۱۳۷۷ طی جلسات متعدد کارشناسی پیش نویس توافق نامه ای در خصوص جمع آوری، پذیرش، طبقه بندی و نگهداری کودکان خیابانی بین معاون امور اجتماعی استانداری، شهرداری تهران، کانون اصلاح و تربیت، بهزیستی استان تهران، اداره سرپرستی دادگستری تهران، معاونت انتظامی امنیتی تهران بزرگ و معاونت دادگستری کل استان تهران تهیه گردید.

از مهر ماه سال ۱۳۷۸ در ۱۶ استان کشور طرح «مراکز شناسائی، تشخیص و جایگزینی کودکان خیابانی» توسط سازمان بهزیستی کشور به مرحله اجرا درآمد. در سال ۱۳۸۰ تعداد مراکز به ۲۱ عدد رسید و ۵۰۵۰ کودک خیابانی در این مراکز پذیرش و ساماندهی گردیدند. البته شهرداری تهران نیز در این سال ها مبادرت به تاسیس دو مرکز به نام های "خانه سبز"

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مخصوص پسران (در فروردین ماه ۱۳۷۸) و "خانه ریحانه" مخصوص دختران (در مهر ماه ۱۳۷۸) نمود که هدف از راه اندازی آن ها جمع آوری کودکان خیابانی دختر و پسر از سطح خیابان ها و نگهداری و طبقه بندی آنان بود. اما در سال ۱۳۸۱ این دو مرکز به علت هزینه زیاد تعطیل شدند.

با توجه به رشد معضل کودک خیابانی، در اردیبهشت سال ۱۳۸۱ طرحی دیگر تحت عنوان «طرح ساماندهی بیست هزار کودک خیابانی» توسط سازمان بهزیستی کشور تهیه و در شورای اجتماعی تصویب گردید و تا پایان سال ۱۳۸۱ تعداد مراکز در سراسر کشور به ۴۲ مرکز کودکان خیابانی و ۶ مهمانسرای سلامت (پناهگاه) کودکان کار رسید.

فرآیند اجرای تحقیق:

در این پژوهش یک سری مطالعات اولیه انجام و بعد از مشخص شدن متغیرهای تحقیق، طرح تحقیق ارائه گردید سپس فصول اول و دوم تنظیم و تکمیل گردید. برای سنجش متغیرها، داده ها از طریق پرسش نامه گردآوری شد

۳-۲- جامعه آماری:

معمولاً در هر پژوهش، جامعه مورد بررسی یک جامعه آماری است که پژوهشگر مایل است درباره صفت یا صفات متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد. تعریف جامعه آماری باید جامع و مانع باشد. یعنی این تعریف باید چنان بیان شود که از نقطه نظر زمانی و مکانی همه واحدهای مورد مطالعه را در برگیرد و در ضمن با توجه به آن از شمول واحدهایی که نباید به مطالعه آنها پرداخته شود جلوگیری به عمل آید. (مقیمی، ۱۳۸۰، ص ۲۶)

جامعه آماری این پژوهش کارکنان اداره های کار و امور اجتماعی و بهزیستی شهرستان شیراز که تعداد آنها حدود ۳۰۰ نفر بودند .

حجم نمونه:

مراجعه شود به بحث نمونه گیری در کتابهای روش تحقیق برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان یا اس . اچ بولا که یک جدول بین المللی برای برآورد حجم نمونه از روی حجم جامعه آماری است. استفاده بعمل آمده و با توجه به تعداد جامعه آماری ۱۰۰ نفر بعنوان نمونه انتخاب گردید.

شیوه نمونه گیری :

نمونه گیری فرآیندی است که طی آن تعدادی از واحدها به گونه ای برگزیده می شوند که معرف جامعه بزرگتر (جامعه آماری

$N=$ که از آن انتخاب شده اند باشند (حاکمی، ۱۳۷۹، ۲۵۱)

دو نوع اصلی طرح نمونه برداری وجود دارد: نمونه برداری احتمالی و غیر احتمالی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در نمونه برداری احتمالی، اعضای جامعه شاغل یا احتمال شناخته شده ای دارند که به عنوان آزمودنی گروه نمونه انتخاب می شدند در نمونه برداری غیر احتمالی، عناصر با شانس شناخته شده یا از پیش تعیین شده ای به عنوان آزمودنی انتخاب نمی شوند. طرح نمونه برداری احتمالی موقعی بکار می رود که معرف بودن گروه نمونه برای اهداف تعمیم پذیری دارای اهمیت باشد. اما در مواردی که زمان یا عامل های دیگر به جای تعمیم پذیری ملاک باشند معمولاً نمونه برداری غیر احتمالی بکار گرفته می شود (سکاران، ۱۳۸۱، ۲۹۹)

نمونه گیری احتمالی دارای چهار نوع عمده است، انتخاب هر یک از آنها به ماهیت مساله تحقیق، در دسترس بودن چهار چوب مناسب نمونه گیری و به روشی که داده ها گردآوری می شود. بستگی دارد. این چهار نوع عبارتند از:

(۱) نمونه گیری تصادفی ساده (SRS) Simple Random sampling

(۲) نمونه گیری منظم (ss) systematic sampling

(۳) نمونه گیری لایه ای (قشری) stratified sampling

(۴) نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای (MCS) multistage cluster

از آنجا که تمام افراد جامعه آماری در سه سازمان کار می کنند. برای نمونه گیری از شیوه تصادفی منظم یا سیستماتیک استفاده شد. بدین ترتیب که ابتدا فاصله نمونه ها از طریق تقسیم کردن تعداد جامعه آماری بر حجم نمونه بدست آمد که پس از گرد کردن عدد حاصل از فرمول فاصله نمونه عدد ۲ تعیین گردید و سپس واحدهای نمونه انتخاب شدند.

روش جمع آوری اطلاعات :

در این تحقیق برای جمع آوری اطلاعات از روش ارسال پرسشنامه برای اعضا نمونه استفاده شده است. پرسشنامه مذکور شامل ۱۰ سؤال تخصصی بوده است .

برای اندازه گیری متغیرها در این تحقیق پرسشنامه با مقیاس پنج فاصله ای لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) تنظیم شده است. در این راستا برای تبدیل اطلاعات کیفی به اطلاعات کمی به هر کدام از گزینه ها به ترتیب اعداد (رتبه) یک تا پنج داده شد و نمرات مقدار اهمیت در تعداد فراوانی آنها ضرب شده است برای بررسی فرضیات تعداد ۱۰ پرسشنامه توزیع شده است .

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

برازش داده ها :

پس از اطمینان نهایی به ابزارهای اندازه گیری و بکارگیری نهادمرحله اصلی جمع اوری داده ها ضرورت دارد که پژوهشگر از طریق علمی، اطمینان نسبی لازم را نسبت به رو بودن بکارگیری ابزار مورد نظر و معتبر بودن آنها پیدا کند. پرسشنامه باید دارای دو ویژگی فنی باشد

روایی و پایایی ابزار سنجش

ابزار سنجش به دو طبقه تقسیم می شوند:

الف) استاندارد و میزان شده

ب) محقق ساخته

ابزار سنجش باید از روایی و پایایی لازم برخوردار باشد تا محقق بتواند داده های متناسب با تحقیق را گردآوری نماید و از طریق این داده ها و تجزیه و تحلیل آنها، فرضیه های مرد در نظر را بیازماید و به سوال تحقیق پاسخ دهد. ابزار سنجش و آزمونهای استاندارد و میزان شده معمولاً از روایی و پایایی مناسبی برخوردارند، از این رو محققان می توانند آنها را با اطمینان به کار گیرند، ولی ابزار محقق ساخته فاقد چنین اطمینانی است و محقق باید از روایی و پایایی آن اطمینان حاصل کند. (حافظ نیا، ۱۳۸۳، ۱۵۴)

روایی

منظور از روایی آن است که آیا ابزار اندازه گیری می تواند خصیصه و ویژگی ای که ابزار برای آن طراحی شده است را اندازه گیری کند یا خیر؟ نوع روایی از آن جهت اهمیت دارد که اندازه گیری های نامناسب و ناکافی می تواند هر پژوهش علمی را بی ارزش و ناروا سازد (خاکی، ۱۳۸۳، ۲۴۴)

آزمون های روایی در سه گروه گسترده دسته بندی می شوند:

الف) روایی محتوا ب) روایی وابسته به معیار ج) روایی سازه

روایی محتوا اطمینان می دهد که ابزار مورد نظر به تعداد کافی پرسشهای مناسب برای اندازه گیری مفهوم مورد سنجش در بر دارد ... به بیان دیگر نشان می دهد که ابعاد و عناصر یک مفهوم تا چه حد تحت پوشش دقیق قرار گرفته است. (سکاران،

۱۳۸۱، ۲۲۳)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در این تحقیق برای سنجش روایی پرسشنامه از روایی محتوای استفاده شده است که ابتدا پرسشنامه اولیه در اختیار اساتید راهنما و مشاور قرار گرفت و پس از توزیع محدود در نمونه مورد مطالعه و انجام اصلاحات و تایید استاد راهنما، پرسشنامه نهایی آماده گردید.

پایایی

پایایی بیرونی: مقصود از پایایی بیرونی آن است که اگر ابزار اندازه گیری را در فاصله زمانی کوتاه چندین بار و به گروه واحدی از افراد بدهیم نتایج حاصل نزدیک به هم باشد. برای اندازه گیری پایایی از شاخصی به نام ضریب پایایی استفاده می کنیم و اندازه آن معمولا بین صفر تا یک تغییر می کند. ضریب پایایی صفر معرف عدم پایایی و ضریب یک معرف پایایی کامل است (خاکی، ۱۳۸۳، ۲۴۵)

پایایی ابزار گویای برازش ابزار است چرا که هر زمان اندازه گیری صورت گیرد نتایج پایدار به دست می آید. (سکاران، ۱۳۸۱، ۲۲۷)

پایایی درونی: برای محاسبه پایایی درونی از ضریب آلفای کرانباخ استفاده می کنند. ضریب آلفای کرانباخ یک ضریب اعتبار است که میزان همبستگی مثبت اعضای یک مجموعه را با هم منعکس می کند، آلفای کرانباخ بر حسب میانگین همبستگی داخلی میان پرسشهایی که یک مفهوم را می سنجد محاسبه می شود. هر قدر آلفای کرانباخ به عدد یک نزدیک باشد اعتبار سازگاری درونی بیشتر است. (سکاران، ۱۳۸۱، ۳۸۱)

در این تحقیق برای سنجش پایایی درونی از ضریب آلفای کرانباخ استفاده شده که برای محاسبه آن از نرم افزار SPSS استفاده گردیده است و طبق فرمول زیر محاسبه شده است: فرمول را آورده شود مقدار آلفای کرانباخ آورده شود

آمار توصیفی :

آماره مربوط به جنسیت در نمونه مورد مطالعه

ارزش	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
مرد	۷۲	۷۲	۷۲
زن	۲۸	۲۸	۱۰۰
بی پاسخ	۱	۱	
جمع	۱۰۰	۱۰۰	

با توجه به جدول فوق تعداد ۷۲ درصد از افراد را مردان و تعداد ۲۸ درصد از نمونه را زنان تشکیل می دهند .

آماره مربوط به میزان تحصیلات در نمونه مورد مطالعه

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ارزش	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
دیپلم	۳۴	۳۴	۳۵/۱
فوق دیپلم	۱۹	۱۹	۵۴/۶
لیسانس	۴۰	۴۰	۹۵/۹
فوق لیسانس	۳	۳	۹۹
دکتری	۱	۱	۱۰۰
بی پاسخ	۳	۳	
جمع	۱۰۰	۱۰۰	

فراوانی پاسخ به سوال اول در بین نمونه مورد مطالعه

ارزش	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
خیلی زیاد	۲۵	۲۵	۲۵
زیاد	۴۳	۴۳	۶۸
متوسط	۲۰	۲۰	۸۸
کم	۱۱	۱۱	۹۹
خیلی کم	۱	۱	۱۰۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰	

فراوانی پاسخ به سوال دوم در بین نمونه مورد مطالعه

ارزش	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
خیلی زیاد	۳۰	۳۰	۳۰
زیاد	۴۰	۴۰	۷۰
متوسط	۱۶	۱۶	۸۶
کم	۱۱	۱۱	۹۷
خیلی کم	۳	۳	۱۰۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰	

فرضیه اول: عوامل اقتصادی در گسترش کودکان کار خیابانی تاثیر گذار است.

سوال	ارزش خی ۲	خطا	بالاترین درصد پاسخ
۲	۵۸/۸	۰/۰۰۰	زیاد ۳۹٪
۷	۴۹/۸	۰/۰۰۰	زیاد ۴۳٪

با توجه به اینکه آزمون در سطح کیفی و کیفی مطرح شده است از آزمون خی برای بررسی داده ها استفاده شده است.

عوامل اقتصادی در گسترش کودکان کار خیابانی در ۲ سوال مطرح شده است که با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون کمتر

از حد استاندارد یعنی ۰/۰۵ است بنابراین آزمون معنادار است یعنی عوامل اقتصادی در گسترش کودکان کار خیابانی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تاثیرگذار است. نمره خی آزمون در سوال دوم بالاتر از بقیه سوالات است که نشان دهنده تاثیر بالاتر این آیتم در عامل اقتصادی است.

فرضیه دوم: حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است.

سوال	ارزش خی ۲	خطا	بالاترین درصد پاسخ
۸	۴۴/۳	۰/۰۰۰	زیاد ۴۰٪
۱۰	۲۵/۵	۰/۰۰۰	زیاد ۴۰٪

با توجه به اینکه آزمون در سطح کیفی و کیفی مطرح شده است از آزمون خی برای بررسی داده ها استفاده شده است . حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان در ۲ سوال مطرح شده است که با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون کمتر از حد استاندارد یعنی ۰/۰۵ است بنابراین آزمون معنادار است یعنی حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است.

نمره خی آزمون در سوال هشتم بالاتر از بقیه سوالات است که نشان دهنده تاثیر بالاتر این آیتم در حاشیه نشینی افراد است.

فرضیه سوم: کودکانی که در خانواده های مبتلا به اعتیاد زندگی میکنند بیشتر کار خیابانی میکنند.

سوال	ارزش خی ۲	خطا	بالاترین درصد پاسخ
۳	۷۴/۵	۰/۰۰۰	بسیار زیاد ۴۴٪
۵	۱۵	۰/۰۰۰	زیاد ۲۷٪

با توجه به اینکه آزمون در سطح کیفی و کیفی مطرح شده است از آزمون خی برای بررسی داده ها استفاده شده است . اعتیاد در کودکان کار خیابانی در ۲ سوال مطرح شده است که با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون کمتر از حد استاندارد یعنی ۰/۰۵ است بنابراین آزمون معنادار است یعنی عوامل اعتیاد در کار خیابانی کودکان موثر است . نمره خی آزمون در سوال سوم بالاتر از بقیه سوالات است که نشان دهنده تاثیر بالاتر این آیتم در کار خیابانی کودکان است .

نتیجه گیری

در نتیجه گیری نتایج فرضیه ها یا آورده اید با چه سطح اطمینان می باشد در تحقیق حاضر تعداد ۷۳ درصد از افراد را مردان و تعداد ۲۷ درصد از نمونه را زنان تشکیل میدهند. بالاترین فراوانی مربوط به افراد دارای تحصیلات لیسانس و کمترین فراوانی مربوط به افراد دارای تحصیلات دکتری هستند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در بررسی تاثیر عوامل اقتصادی در گسترش کودکان کار خیابانی بدست آمد عوامل اقتصادی در گسترش کودکان کار خیابانی تاثیرگذار است و سوال دوم بالاتر از بقیه سوالات است که نشان دهنده تاثیر بالاتر این آیتم در عامل اقتصادی است. در بررسی تاثیر حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان بدست آمد حاشیه نشینی افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است و تاثیر سوال هشتم بر بقیه آیتم ها در حاشیه نشینی است. در بررسی تاثیر اعتیاد خانواده های افراد در گسترش کار خیابانی کودکان بدست آمد اعتیاد افراد در گسترش کار خیابانی کودکان تاثیر گذار است و تاثیر سوال سوم بر بقیه آیتم ها در حاشیه نشینی است.

محدودیت های پژوهش

هر تحقیقی در فرآیند پژوهش با توجه به موقعیت و شرایط آن ممکن است با محدودیتهایی مواجه شود. در پژوهش حاضر نیز به جهت گستردگی موضوع و اهمیت و ضرورت آن با محدودیتهایی روبرو شد که نمونه های آن عبارتند از:

- ۱- مواجه شدن با محدودیتهای زمانی
- ۲- گستری محدود آنکه فقط شامل جامعه آماری استان شیراز میباشد.
- ۳- عدم دسترسی به منابع اطلاعاتی
- ۴- همکاری ضعیف بعضی از افراد در پر کردن پرسشنامه ها

پیشنهادات

- ۱- موضوع در گستره وسیع جغرافیایی صورت گیرد تا نتیجه ای مطبوع و منطقی حاصل شود.
- ۲- تمامی سازمانها، نهاد ها و یکایک آحاد جامعه برای تحقیق اهداف موضوع مساعدتهای لازم را کرده باشند.
- ۳- پیشنهاد می شود تحقیقاتی در رابطه کودکان کار خیابانی افراد انجام گیرد.

منابع

- ۱- کار کردن با کودکان خیابانی»، ترجمه جعفر شریفی، سازمان بهزیستی استان کردستان، انتشارات پرتو بیان ۱۳۸۴ .
- ۲- کودکان خیابانی در بمبئی و کلکته»، دفتر یونیسیف در تهران، ۱۳۸۱ . - کودکان و نوجوانان خیابانی»، حسن ملکی، نشر آییز، ۱۳۸۵ .
- ۳- ادبیات فارسی کنترل آسیب های اجتماعی در کشورهای جهان " محمد رضا جوادی یگانه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، بهمن ۱۳۸۱ .

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۴- راهکارهای مناسب جهت کنترل پدیده کودکان خیابانی»، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی خرداد
۱۳۸۱ .

۵- بررسی عوامل مؤثر در بروز و شیوع پدیده کودکان خیابانی و ارائه راهکارهای مداخله ای و پیشگیرانه»، مجری: دکتر سید
حسن حسینی ۱۳۸۲ (سازمان مدیریت و برنامه ریزی، سازمان بهزیستی کشور و دانشگاه تهران). ۸ خبرها ومقاله های جراید و
خبرگزاری ها در سال های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ .